

جنبش کارگری ایران و آینده آن - گفت‌وگو با یک عضو اتحادیه آزاد کارگران

گفت‌وگو با شاپور احسانی‌راد، عضو اتحادیه آزاد کارگران ایران

اعتصاب‌ها و اعتراضات کارگری در چند سال اخیر روندی رشد یابنده داشته و سال ۹۷ به نسبت سال‌های قبل از گستردگی و عمق بیشتری برخوردار شده است. کارگران در سال ۹۷ با اشکال گوناگون مقاومت و مبارزه از جمله برپایی اعتصاب‌های طولانی‌مدت (نمونه مجتمع نیشکر هفت‌تپه و گروه ملی فولاد اهواز)، اعتصاب‌های سراسری (نمونه اعتصاب‌های سراسری معلمان و بازنشستگان)، و اعتصاب کارگران در یک رشته کاری (کارگران ابنیه راه‌آهن) سطح نوینی از همبستگی مبارزاتی را به نمایش گذاشتند.

زمانه» در آستانه اول ماه مه روز جهانی کارگر پرسش‌هایی درباره جنبش کارگری ایران و چشم‌انداز آن را با چند فعال کارگری در میان گذاشته است.

شاپور احسانی‌راد فعال کارگری و عضو «اتحادیه آزاد کارگران ایران» در گفت‌وگو با «زمانه» در پاسخ به این پرسش که «مبارزات کارگران در سال ۹۷ را چگونه ارزیابی می‌کنید» نکاتی را برشمرده و در ادامه می‌گوید: «از یک منظر کلی ارزیابی نمونه‌هایی از قبیل تحصن سراسری معلمان، اعتصاب کارگران هپکو، هفت تپه و فولاد اهواز و حتی قبل تر از آن اعتصاب کامیونداران در سال گذشته نشان می‌دهد که طیف‌های مختلف طبقه کارگر وارد فاز جدید و جدی‌تری نسبت به سالهای گذشته شدند»

پاسخ‌های شاپور احسانی‌راد فعال کارگری و عضو «اتحادیه آزاد کارگران ایران» به پرسش‌های زمانه را بخوانید.

سال گذشته کارگران و سایر مزدبگیران نمونه‌های درخشانی از اعتراض و اعتصاب را سازماندهی کردند. نمونه‌وار می‌توان از سه اعتصاب سراسری معلمان، اعتصاب در نیشکر هفت‌تپه و گروه ملی فولاد اهواز نام برد. از یک منظر کلی مبارزات کارگران در سال ۹۷ را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

در سال ۹۷ تجمع، اعتصاب و اعتراضات کارگری و صنفی، هم از نظر کمی و هم کیفی رشد قابل ملاحظه‌ای داشتند. به غیر از افزایش اعتراضات در مراکز صنعتی، تولیدی، و نیز افزایش تعداد افراد دخیل در اعتصابات و تجمعات اعتراضی، خواست‌ها و مطالبات با تداوم، حدت و شدت بیشتر نسبت به سالهای پیش، در یک زمان طولانی‌تر و با بیان و شعارهای مشخص‌تر، نه تنها کارفرمای مستقیم بلکه نهادهای سیاسی مرتبط و حاکم بر سرنوشت کارگران را به چالش کشیدند، از یک منظر کلی ارزیابی نمونه‌هایی از قبیل تحصن سراسری معلمان، اعتصاب کارگران هپکو، هفت تپه و فولاد اهواز و حتی قبل تر از آن اعتصاب کامیونداران در سال گذشته نشان می‌دهد که طیف‌های مختلف طبقه کارگر وارد فاز جدید و جدی‌تری نسبت به سالهای گذشته شدند.

با آن که سال ۹۷ روند تعیین حداقل دستمزد در شورای عالی کار شبیه سال‌های قبل بود اما برخلاف سال‌های گذشته ما شاهد اعتراضات متمرکز با خواست مزد عادلانه نبودیم. چه توضیحی برای این مساله وجود دارد؟

راستش در این چهل سال هیچگاه اعتراض متمرکز و سازماندهی شده که بتوان بخش قابل ملاحظه‌ای از طبقه کارگر را درگیر مبارزه برای تعیین حداقل دستمزد عادلانه نماید، نشده است؛ شاید به جز طومار چهل هزار امضاء که به ابتکار اتحادیه

آزاد کارگران ایران انجام شد، و توانست چندین سال بخشی از کارگران را از نظر ذهنی و عینی و حتی عملی حول محور آن درگیر مبارزه کند و اعتراضاتی را سازمان دهد و بالطبع توجه بقیه تشکل‌ها و نیروهای کارگری را نسبت به این مسئله جلب و درگیر کند، چیز دندان‌گیر دیگری رخ نداده است

به نظر می‌رسد عدم مشارکت کارگران در این چالش که به حیات و ممانت آنها بسته است به دو دلیل عمده بوده است؛ دو دلیل که در درون خود متناقض و متضادند

دلیل اول اینکه طیف‌های مختلف طبقه کارگر با گوشت و پوست خود لمس کرده‌اند که «حداقل دستمزد» را نه قانون کار (اصل ۴۱ و سه جانبه‌گرایی شورایی عالی کار) و نه ویژگی‌های اقتصادی کشور (تورم و گرانی و سهم مزد در قیمت تمام شده کالا) بلکه توسط دولت به عنوان کارفرمای بزرگ، و در سیاست کلان تعیین می‌شود

دلیل دوم، بر اساس دلیل اول، نگاه دولت و حکومت به مسئله دستمزد سیاسی است و هر فعالیت صنفی در این مورد را با آنگ و برجسب سیاسی و امنیتی بشدت سرکوب می‌کند. و حتی پیشاپیش مانع از هرگونه تشکل‌یابی در محیط کار و حتی خارج از محیط کار می‌شود و عملاً گونه قدرت چانه‌زنی کارگران برای فروش نیروی کار را از آنان سلب می‌کند

این، دو رویکرد در مقابل مدافعان و فعالین کارگری قرار می‌دهد: مبارزه مستقیم سیاسی با طبقه حاکم، یا مبارزه صنفی برای حق اعتراض، اعتصاب، تشکل، دستمزد و غیره

بخشی از فعالین کارگری بر این باورند که کارگران باید با سازمانیابی، به حقوق بنیادی خود دست بیابند و به یک نیروی قدرتمند اجتماعی تبدیل شوند. زیرا بدون این نقطه عزیمت و رویکرد هرگز نخواهند توانست مستقلاً در سرنوشت خود دخیل و حاکم شوند

ضمن اینکه چانه‌زنی برای دستمزد، نیاز به تشکل اتحادیه‌ای و سندیکایی دارد که این نیز منوط به امنیت شغلی است که جدا از هزینه‌های اخراج و سرکوب، با وجود قراردادهای موقت، سفید امضا و پیمانکاری‌ها، انگیزه‌ای برای مشارکت کارگران برای این امر نمی‌گذارد، که جزیی از تناقض و تضاد حاکم بر مبارزه طبقاتی کارگران در کشور ماست

سال ۹۷ پایان یافت اما مطالبات کارگران به جای خود باقی است. در آخرین روزهای سال ۹۷ شورای عالی کار هم دستمزد حقیرانه‌ای که برای کارگران تعیین کرد. چشم‌انداز شما از مبارزات کارگری سال ۹۸ چگونه است؟

به نظر می‌رسد مبارزات کارگران در این سال‌ها ضمن اینکه دلایل معیشتی و اقتصادی داشته است منبعت از اوضاع مافیایی سیاسی حاکم بر کشور بوده است، راستش طبقه کارگر با توجه با مافیای سیاسی در کشور با یک تناقض و پارادوکس نیز در حال مبارزه است. وقتی کارگران در هر واحد صنعتی و تولیدی برای احقاق حقوق و مطالبات صنفی خود تلاش و مبارزه می‌کنند، دست به اعتراض و اعتصاب می‌زنند، تولید را متوقف می‌کنند، مافیاهای چندگانه اقتصادی حاکم برای آن واحد تولیدی و صنعتی در هر دو حالت اعتصاب و تداوم تولید، سود می‌برند. اگر اعتصاب منجر به توقف تولید شود تا جایی که شرکت دچار بحران و ورشکستگی شود از فروش زمین تا تغییر کاربری و... سود سرشار می‌بزنند. و اگر تولید تداوم و استمرار یابد با وجود نیروی کار ارزان، سودهای نجومی می‌برند این مسئله را در سال‌های اخیر در کارخانه‌ها، معادن و واحدهای متعدد صنعتی شاهد بودیم و این مسئله کار را برای احقاق حقوق کارگران بشدت سخت کرده است. اما با وجود دستمزد حقیرانه‌ای که امسال به طبقه کارگر تحمیل شده است و موج کمرشکن گرانی و تورم افسار گسیخته که هیچگونه سنخیتی با امرار معاش و حفظ کرامت انسانی کارگران ندارد، بدون شک کارگران از فاز اعتراضات محلی عبور کرده و به اعتراضات گسترده و سراسری روی خواهند آورد

مهمترین مانع ارتقاء جنبش کارگری ایران چیست؟

جنبش کارگری یک جنبش اجتماعی اعتراضی در یک کلیت عمومی جامعه است که به نظر می‌رسد در این چهل سال سرمایه‌داری حاکم با همه اخراج‌ها، بگیر و ببندها و سرکوب‌ها نتوانسته است مانعی جدی در ارتقای این جنبش اصیل و قائم به ذات ایجاد کند. این جنبش در عین حال که تدافعی و مطالباتی است خصلت و جوهر طبقاتی خود را با تعرض و تهاجم به بنیادهای سرمایه‌نشان داده است. اعتصاب به سنت کارگری تبدیل شده است. تشکل‌خواهی در میان کارگران نهادینه شده است. کارگران به نظرات، تفکرات، ابزار و اهرم و آموزه‌های علمی تغییر شرایط خود مجهز شده‌اند. از این رو مانع جدی در ارتقای جنبش کارگری نمی‌بینیم

به اعتقاد شما تشکل‌های مستقل کارگری در اول ماه مه امسال باید چه خواسته‌هایی را طرح کنند؟

به نظر می‌رسد بر افزایش فوری حقوق و دستمزد، پرداخت حقوق‌های معوقه، و بویژه بر حق تشکل‌یابی، حق اعتصاب و اعتراض و آزادی فوری رهبران، فعالین کارگری و دیگر نیروهای اجتماعی تاکید بیشتری شود و حول و محور این خواسته‌های بنیادی، اتحاد عملی مستحکم‌تر و فعال‌تری در بین طبقه کارگر ایجاد شود.